РОЗДІЛ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ СПІЛКУВАТИСЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ВВНЗ НА ОСНОВІ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА «ВІЙСЬКОВА СПЕЦІАЛІЗОВАНА АНГЛІЙСЬКА (МЕХАНІЗОВАНІ ТА ТАНКОВІ ВІЙСЬКА)»

FORMATION OF THE ABILITY TO COMMUNICATE IN A FOREIGN LANGUAGE IN THE PROFESSIONAL FIELD OF FUTURE OFFICERS OF HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS ON THE BASIS OF THE COURSEBOOK «MILITARY SPECIALIZED ENGLISH (MECHANIZED AND TANK TROOPS)»

УДК 378.147. 811.111
DOI https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.2.13

Левко М.І.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
та військового перекладу
Національної академії сухопутних
військ імені гетьмана Петра
Сагайдачного

Совгар О.М.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
та військового перекладу
Національної академії сухопутних
військ імені гетьмана Петра
Сагайдачного

Щерба О.В.,
канд. пол.наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
та військового перекладу
Національної академії сухопутних
військ імені гетьмана Петра
Сагайдачного

Бойченко В.В.,
викладач кафедри іноземних мов
та військового перекладу
Національної академії сухопутних
військ імені гетьмана Петра
Сагайдачного

У часи воєнного протистояння України з російською федерацією зростає практична потреба володіння англійською мовою як мовою міжнародного спілкування для державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, прокурорів, певних категорій поліцейських середнього та вищого складу Національної поліції України, а також військовослужбовців офіцерського та сержантського складу, які проходять військову службу за контрактом, перелік яких встановлюється Кабінетом міністрів України.

Перед закладами вищої освіти постає необхідність вдосконалення та внесення змін до силабусів і програм дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням», щоб задовольнити потреби майбутніх фахівців у певній галузі чи професії відповідно до вимог сьогодення, що зі свого боку передбачає написання посібників, які базуються на оцінці цілей і потреб, а також функцій, для виконання яких необхідна англійська мова.

У статті описано етапи написання навчального посібника «Військова спеціалізована англійська (механізовані та танкові війська)» авторів М. Левко, О. Совгар, В. Бойченко, І. Антонів, О. Щерби, І. Тичини, проаналізовано його методичні основи, описано структуру і на основі розгляду зворотного зв'язку від викладачів та майбутніх офіцерів експериментальних груп Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного виокремлено комплекс ефективних вправ, які формують здатність спілкуватися іноземною мовою за професійним спрямуванням.

Навчальний посібник «Військова спеціалізована англійська (механізовані та танкові війська)» написаний для задоволення потреб майбутніх офіцерів механізованих і танкових підрозділів з метою формування необхідних компетентностей для спілкування англійською мовою у професійній діяльності. Його написання пройшло п'ять етапів: аналіз потреб, планування, проектування, написання, апробації.

Навчальний посібник складається з семи тем, які не залежать одна від одної і можуть вивчатись як окремі модулі та забезпечують 100 годин практичних занять під керівництвом викладача і 50 годин самостійної роботи. Навчальний посібник призначений формувати спроможність використовувати лексичні одиниці за професійними темами у самостійних усних і письмових висловлюваннях; висловлювати та обґрунтовувати власну думку в дискусіях; описувати схеми, малюнки, складати доповіді до слайдів; а також розвивати навички читання, сприймання мови на слух, усного та письмового перекладу текстів із військово-професійної тематики.

Ключові слова: *компетентність; майбутні офіцери; іноземна мова за професійним спрямуванням; навчальний посібник; етапи написання; зворотній зв'язок.*

During the military confrontation between Ukraine and the russian federation, the requirement to have a command of English as the language of international communication is growing for civil servants, heads of local state administrations, prosecutors, certain categories of police officers of the National Police of Ukraine, as well as military officers and non-commissioned officers undergoing contract military service, the list of which is established by the Cabinet of Ministers of Ukraine.

Therefore, institutions of higher education are facing the necessity to improve and make changes to the syllabuses and programs of the discipline "Foreign language for professional purposes in order to meet the needs of future specialists in a certain field or profession in accordance with today's requirements, which in turn involves writing coursebooks based on the assessment of goals and needs, as well as functions for which English is necessary.

The article describes the stages of writing a coursebook "Military specialized English (Mechanized and Tank Troops)" by the authors M. Levko, O. Sovhar, V. Boichenko, I. Antoniv, O. Shcherba, and I. Tychyna, provides an analysis of its methodological foundations, describes its structure, and considers a complex of effective exercises that help to form communicative competence in a foreign language for professional purposes and their efficacy based on feedback from teachers and future officers of the experimental groups of the Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy.

The coursebook "Military Specialized English (Mechanized and Tank Troops)" is written to meet the needs of future officers of mechanized and tank units, to form the necessary competencies for communicating in English in professional activities. Its creation comprised five stages: needs analysis, planning, design, writing, testing and validation.

The coursebook consists of seven units, which are independent of each other and can be studied as separate modules, and provides 100 hours of practical lessons in the classroom and 50 hours of self-study. It is intended to form the

ability to use lexical units on professional topics in oral and written communication; express and justify one's own opinion in discussions; describe schemes, drawings, make reports supported by slides; as well as develop the skills of reading, listening, oral and written translation of texts on military and professional topics.
Key words: *competence; future officers; foreign language for professional purposes; coursebook; stages of writing; feedback.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Сучасні воєнно-політичні виклики національній безпеці України вимагають ефективного реагування та підвищення рівня оперативної сумісності Збройних Сил України з підрозділами країн-членів НАТО для виконання спільних завдань, участі у заходах міжнародного оборонного співробітництва, операціях з підтримання миру і безпеки та навчанні за кордоном. Відповідно зростає відповідальність військовослужбовців за опанування англійською мовою як основною робочою мовою НАТО.

У цьому контексті вищі військові навчальні заклади повинні здійснювати підготовку майбутніх офіцерів і формувати необхідні компетентності, які передбачають здатність спілкуватися іноземною мовою у службовій діяльності під час виконання професійних обов'язків в іншомовному середовищі.

У Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (НАСВ) дисципліна «Іноземна мова за професійним спрямуванням» входить до вибіркової компоненти освітньо-професійної програми і вивчається на другому і третьому році навчання у разі її вибору майбутніми офіцерами. Унікальною властивістю цієї дисциплін є підготовка майбутніх офіцерів до ефективного мовленнєвого спілкування, яке визначається «вмінням виражати власні думки та розуміти думки співрозмовника у реальній професійній ситуації» [1, с. 169]. Тому, «необхідна системна робота з перетворення цілей навчання іноземної мови у практичну площину. Її сутність проступає у розробці адекватних методик, перебудові процесу навчання іноземної мови в інтересах ефективного засвоєння курсантами комунікативних умінь» [3, с. 98].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність порушеної теми обґрунтовано в Дорожній карті вдосконалення мовної підготовки у Збройних Силах України на 2021–2025 роки, Проекті Закону про застосування англійської мови в Україні, Угоді про стандартизацію STANAG 6001. Формування іншомовної комунікативної компетентності вивчали українські науковці Р. Гришкова, О. Єфімова. Ефективність використання компетентнісного підходу у вивченні іноземної мови обґрунтували Р. Докінг, комунікативного і студентоцентрованого підходів – К. Браун, Д. Нанен, Дж. Річардс. Принципи системності та послідовності, доступності та наочності у вітчизняній педагогіці описано І. Зайченко.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Програма навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» складається на основі аналізу цілей і потреб курсантів, а також обов'язків, для виконання яких необхідна англійська мова у службовій діяльності майбутніх офіцерів.

Потреби і цілі вивчення англійської мови змінюються відповідно до вимог часу, кваліфікаційних характеристик та нормативних документів, які регулюють організацію системи підготовки військових фахівців. Відповідно необхідно регулярно їх вивчати і вносити зміни у програму навчальної дисципліни, аби покращити організацію освітнього процесу і сприяти формуванню необхідних компетентностей для спілкування англійською мовою у професійному середовищі.

Тому викладачами кафедри іноземних мов та військового перекладу НАСВ було проведено дослідження потреб і цілей вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням», а також здійснено аналіз освітньо-професійних програм «Управління діями підрозділів механізованих військ» (2022) і «Управління діями підрозділів танкових військ» (2022) та внесено зміни до силабусу, навчальної та робочої програм навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» в останньому семестрі вивчення цієї дисципліни з урахуванням потреб вивчення професійних тем саме для підрозділів механізованих і танкових військ. У результаті цих доповнень і змін групою авторів М. Левко, О. Совгар, В. Бойченко, І. Антонів, О. Щербою та І. Тичиною було написано посібник «Військова спеціалізована англійська (механізовані та танкові війська)»[5], який проходить апробацію у двох експериментальних групах.

Формулювання цілей статті. Мета статті – описати етапи написання навчального посібника «Військова спеціалізована англійська (механізовані та танкові війська)»; здійснити аналіз його методичних основ і структури; враховуючи зворотній зв'язок, отриманий від викладачів та курсантів експериментальних груп, представити комплекс ефективних вправ, які формують здатність спілкуватися іноземною мовою за професійним спрямуванням.

Виклад основного матеріалу дослідження. Євроінтеграційні прагнення України передбачають визнання європейських стандартів у сфері мовної політики. Згідно з даними за 2021 рік щорічного дослідження EF English Proficiency Index щодо

визначення рівня володіння англійською мовою в різних країнах світу, Україна належить до країн із середнім рівнем володіння англійською мовою та посідає 35-у позицію в рейтингу із 111 країн світу [10, с. 19].

У цьому дослідженні також зазначено, що дорослі є рушійною силою розвитку володіння англійською мовою в Європі, підриваючи загальноприйняте переконання, що здебільшого люди вивчають англійську мови в школі. З 2015 року молоді випускники шкіл з Європи мають стабільні показники, а кожна інша вікова група значно їх покращила. Дорослі старше сорока років набрали майже 100 балів [10, с. 19], що свідчить про доцільність вивчення англійської мови у закладах вищої освіти та на інтенсивних курсах англійської мови.

У червні 2023 року Президентом України був внесений на розгляд Верховної Ради України «Проект закону про застосування англійської мови» № 9432 від 28.06.2023 року, який у третій статті «зобов'язує володіти англійською мовою військовослужбовців офіцерського складу, які проходять службу за контрактом, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України» [6]. В документі зазначається, що «трансформація статусу англійської мови в Україні – це необхідність і стратегічний крок до повноцінного членства нашої держави в ЄС, адже знання англійської мови – ключова компетенція в умовах глобалізаційних змін» [6].

Відповідно до Дорожньої карти вдосконалення мовної підготовки у Збройних Силах України (на 2021–2025 роки), затвердженої рішенням Міністра оборони України 01.03.2021 (№ 17108/з/11-2020 від 24.02.2021), визначено, що стратегічною метою є забезпечення досягнення знань іноземної мови на рівні не нижче Стандартизованого мовленнєвого рівня СМР 1+ «Виживання» до 2024 року і СМР 2 «Функціональний» з 2025 року за стандартом НАТО STANAG 6001 особами офіцерського складу [2, с. 1] в таких видах мовленнєвої діяльності, як аудіювання, читання, письмо і говоріння.

Отже, на **першому етапі** написання навчального посібника викладачами кафедри іноземних мов та військового перекладу НАСВ було здійснено **аналіз потреб** майбутніх офіцерів підрозділів механізованих військ для досягнення ними стандартизованого мовленнєвого рівня СМР 2 під час вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» в останньому семестрі її вивчення.

По-перше, було проаналізовано опис рівня мовленнєвої компетенції СМР 2 «Функціональний» і визначено основні компетентності з таких видів мовленнєвої діяльності, як аудіювання, говоріння, читання і письмо; розглянуто освітньо-професійні програми «Управління діями підрозділів механізованих військ» (2022) і «Управління діями підрозділів танкових військ» (2022).

По-друге, було проведено опитування серед курсантів, стосовно комунікативних потреб і переліку тем, які необхідно охопити у навчальній програмі і, відповідно, у посібнику «Військова спеціалізована англійська (механізовані та танкові війська)».

Наостанок, було проведено низку консультацій з науково-педагогічними працівниками кафедри тактики для уточнення вибраної тематики і затверджено зміст майбутнього посібника, який містить сім тем: «Механізовані і танкові війська у структурі Сухопутних військ Збройних Сил України», «Стрілецька зброя», «Військова техніка», «Організаційно-штатна структура та склад механізованих і танкових підрозділів», «Військова топографія», «Бойові дії механізованих і танкових підрозділів», «Процес підготовки бою», фахові знання з яких курсанти здобули, вивчаючи навчальні дисципліни циклу професійної підготовки.

Упродовж **другого** етапу – **планування** – було складено план-проспект навчального посібника, остаточно затверджено його зміст, структуру і терміни виконання, а також кількість сторінок і авторів-виконавців відповідних тем.

Навчальний посібник «Військова спеціалізована англійська (Механізовані та танкові війська)» розрахований на 100 годин практичних занять і 50 годин самостійної роботи та призначений для базової підготовки курсантів Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного за спеціальністю 253 «Військове управління (за видами ЗСУ)» спеціалізацій «Управління діями підрозділів механізованих військ» та «Управління діями підрозділів танкових військ».

Видання складено за тематичним принципом, який включає сім окремих тем, які не залежать одна від одної, та в разі необхідності дає можливість вивчати матеріали у будь-якій послідовності. Кожна тема являє собою окремий незалежний модуль, який складається з уроків, що відповідають тематиці модуля. Кожен урок розрахований на 2–6 годин практичних занять та самостійної підготовки.

На **третьому** етапі – **проектування –** було обговорено методичні основи і принципи навчання, які покладались в основу посібника, серед яких було визначено компетентністний, комунікативний та слухачецентрований підхід до вивчення мови, а також принципи системності та послідовності, доступності та наочності.

Опираючись на компетентністний підхід до вивчення мови, автори розуміли що необхідно «основну увагу змістити від того, що учні знають про мову, до того, що учні можуть з нею робити» [9, p. 16].

Комунікативний підхід до вивчення мови передбачає створення «середовища, в якому студент має можливість вивчати автентичну мову» [8, с. 50]. А автентична мова – це мова, яка використовується

в реальному світі для обговорення значень та виконання завдань. Д. Нанен зазначає, що «комунікативне середовище робить акцент на взаємодії, розмові та використанні мови, а не на вченні про мову» [12]. Тому, плануючи уроки посібника, необхідно було розробляти вправи, основна увага яких приділялась би навчанню спілкуватись через взаємодію цільовою мовою.

Дотримуючись принципів слухачецентрованого навчання, ми брали до уваги, що заняття повинні бути «зосереджені на потребах і здібностях студентів, а також темах, які стосуються життя, потреб та їх інтересів» [13].

Було домовлено, що в процесі підготовки буде використано сучасні воєнні доктрини України та США, положення бойових статутів та інших військових документів, що дозволить курсантам ознайомитись з основними зразками військової техніки й озброєння видів Збройних Сил України та країн НАТО, опанувати базову військово-професійну термінологію англійської мови, граматичні і лексичні засоби, притаманні для американських військово-технічних текстів, польових статутів, настанов, інструкцій, описів тощо.

Групою авторів було спільно розроблено зразок одного уроку, який містив текст, словник, котрий надає лексичний мінімум, що відповідає тематиці уроку, та завдання для перевірки розуміння змісту тексту. Було домовлено про використання автентичних та адаптованих матеріалів, які можуть бути використані як в аудиторії, так і для позааудиторного читання та самостійної роботи. Також створено набір вправ, спрямованих на засвоєння лексичного матеріалу, з яких викладач може вибрати найбільш доцільні, враховуючи рівень підготовки курсантів та відведений для занять час.

Авторами посібника також були розроблені вправи на розуміння прослуханого чи прочитаного тексту, розвиток діалогічного, монологічного і писемного мовлення, які покликані розвивати здатність спілкуватися іноземною мовою з військовослужбовцями з інших країн, виконуючи свої професійні обов'язки. Типовими вправами було обрано вправи на перехресний вибір типу (true/false), завдання на множинне зіставлення (matching), завдання множинного вибору (multiple choice), завдання на заповнення пропусків (gap-fill), вправи на питання та відповідь, завдання типу «розгорнута відповідь» (extended responses), запис на слух під диктування (student dictation), читання тексту з метою одержання інформації, заміна /вставка лексичних одиниць, переказ, скорочено-вибірковий переказ, переказ-переклад, виступити у ролі перекладача, упорядкування.

Розроблений урок було апробовано на одній групі майбутніх офіцерів, проанілізовано переваги і недоліки вправ і текстів та внесено відповідні зміни.

Четвертий етап – **написання** посібника – передбачав написання авторами їх уроків, апробацію цих уроків на інших авторах, а також окремих групах майбутніх офіцерів, виправлення помилок, переробку невідповідних завдань. Окрім цього, на цьому етапі було написано передмову, методичні рекомендації, сформовано перелік скорочень, опрацьовано аудіозаписи, аудіоскрипти, складено список літератури, а також розроблено електронний варіант відповідей до вправ для викладачів.

Після публікації першого видання посібника він проходить **п'ятий** етап – етап **апробації** на прикладі двох груп – однієї групи за спеціалізацією «Управління діями підрозділів механізованих військ» та другої – «Управління діями підрозділів танкових військ». Авторами проводиться обговорення вправ, уроків і тем з викладачами груп, аналізується корисний зворотний зв'язок від курсантів, що навчаються за посібником щодо різних аспектів його ефективності. В результаті аналізу авторами здійснюються виправлення і доповнення до майбутнього його видання.

Позитивним аспектом посібника викладачами і курсантами експериментальних груп було вибрано вправи на розвиток навичок сприймання мови на слух. Зважаючи на вимоги стандартів НАТО STANAG 6001 до аудіювання, група авторів навчально-методичного посібника розробила низку вправ для розвитку цієї навички у кожному уроці. Рівень 2 (Функціональний) є «достатній для розуміння розмови на повсякденну, суспільну і власну професійну тематику» [7, с. А-1].

Спираючись на принцип доступності «переходити від легкого до важкого, від відомого до невідомого» [4, с. 130] авторами було здійснено поступове нарощування складності вправ. Серед них варто зазначити: 1) вправи на розпізнавання конкретних слів:

Listen to the extract and tick five words or word combinations that you hear.

field of fire understand the battlefield effects of the operation fire plan to conduct a thorough evaluation threat concealment courses of action withdrawal

2) вправи на заповнення пропусків у тексті:

Listen to the extract and fill in the words from the box.

define courses populace effects threat enemy

So, when it comes to understanding the (1) _____, there's really four steps that we need to take into consideration. The first one is to (2)_____or truly understand the battlefield or the operational environment. The second one is to understand the (3)_____ of the operation and in the totality of the

right not only on the enemy, on the local (4)_____ as well as the terrain. The third one is to conduct a thorough evaluation of the (5)_____. And then last but not least is to understand the most likely (6)_____ of action that the enemy may take.

3) вправи на знайдення розбіжності між текстом, що звучить, та друкованим текстом:

Listen to the text, find seven differences and correct them.

Leaders use the TLP when working alone to work out tactical problems or with a small group. For example, a company commander may use his communications officer, first sergeant, fire support officer, supply sergeant and communications sergeant to support him during TLP.

The TLP requires time to complete. If time were unlimited, you could complete each step in great detail and be perfectly prepared for each mission. However, the battlefield seldom allows unlimited conditions. As time is reduced, leaders must depend upon previous experience, and unit standing operating procedures (SOPs). Regardless of time, cover all the steps to be sure your men understand the mission and get ready for it.

4) вправи на встановлення правильного порядку речень у тексті:

Listen to the text about the tank T-72K and put the paragraphs (A)-(D) in the correct order (1)-(3).

(1)_____ (2)_____ (3)_____

(A) The upgraded T-72K is also equipped with digital secure communication and satellite navigation system.

(B) The T-72K is fitted with a knife-reactive armour also called ”nizh”.

(C) Knife” modules differ from other ERA modules in that they are specifically designed to eliminate or minimize damage to adjacent modules, thus, allowing for 200 to 300 percent increased effectiveness against multiple weapon impacts compared to other ERA module designs.

5) вправи на розпізнавання речень, які звучать у тесті, з поміж зайвих речень:

Listen to Cpt. Justin de Leon instructions (Part III) and tick (√) eight sentences that you hear. The sentences are in the order they appear in the text.

(A) Regarding the OPORD shell. I’ll explain what info to fill in.

(B)…if I’m a platoon leader I’m receiving a company level operations order.

(C) When the company briefs, the company commander briefs his mission statement to me, where am I going to write that?

(D) The first platoon is doing the reconnaissance.

(E) He is briefing me on the changes.

(F) So, I’m ready to write that immediately into the mission statement in my OPORD shell.

(G) And your RTO, on the other hand, he is, right, he or she is writing everything down.

Ще одним позитивом викладачі експериментальних груп називають візуальні засоби для розвитку навичок говоріння і письма, а також збільшення словникового запасу, адже у посібнику є малюнки, схеми, карти, слайди, які служать опорою для самостійного висловлювання. Нейшн і Ньютон вважають, що візуальні засоби «забезпечують концептуальну основу через культурний контекст або інші підказки, і це допомагає з природними асоціаціями образів і слів» [11, с. 31] .

1) вправи на написання коротких повідомлень з опорою на попередньо вивчені лексичні одиниці та рисунки або схеми:

Look at the picture and write three sentences about a tank platoon structure.

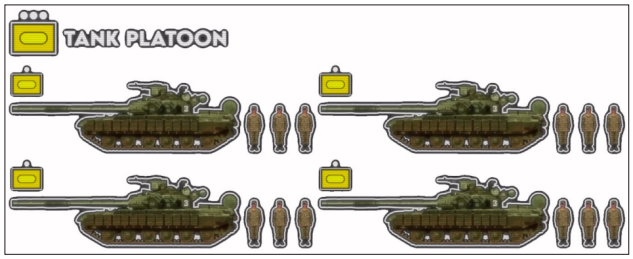

2) Завдання описати картинку з опорою на функціональні вирази для опису картинок:

Describe the picture. Use the expressions below.

The picture shows …

In the foreground I can see…

The military man is …

In the background there is / are

In my opinion …

The image makes me think of

3) Завдання на множинне зіставлення (matching):

Match the pictures of natural features with their definitions.

1. Hill

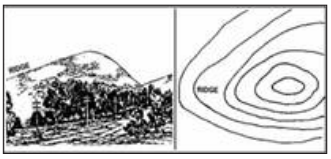

2. Ridge

a. A sloping line of high ground. A map represents it with U-shaped or V-shaped contour lines, but, unlike a valley, the closed end of the contour lines point to lower ground.

b. A groove in the land, usually formed by a stream or a river. It is represented with U-shaped or wide V-shaped contour lines. The closed end of the

contour lines (the U or the V) points upstream and toward higher ground.

4) Вправи на читання координат.

Look at the map and answer the questions.

1. What are the grid coordinates of LZ Bobbie?

2. What are the grid coordinates of LZ Penny?

3. What are the grid coordinates of LZ Gloria Anne?

4. What is the scale of the map?

5. Is it a large-scale, medium-scale or a small-scale map?

6. What can you tell about the terrain depicted on a map?

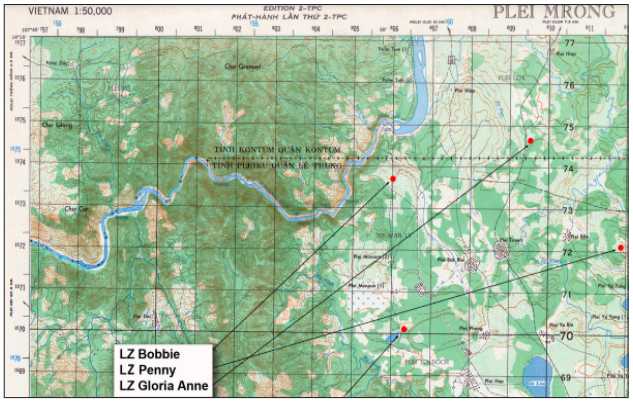

5) Вправи на заповнення пропусків:

Look at the infantry battalion organization chart and fill in the missing information.

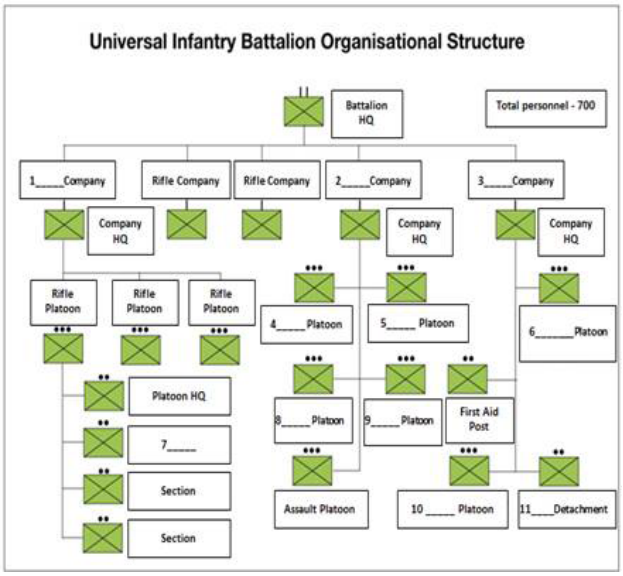

Варто зазначити, що на думку майбутніх офіцерів найцікавішою з семи тем була тема «Військова техніка» і особливо завдання на порівняння тактико-технічних характеристик різних зразків військової техніки. Серед найважчих для вивчення курсанти обрали уроки «Оборонний бій. Дії підрозділів в обороні» та «Наступальний бій. Дії підрозділів у наступі». Як з'ясувалось, зазначені уроки містять значну кількість нової лексики, тому одним з рішень цього питання може бути збільшення кількості годин для аудиторного розгляду. Поміж вправ на вивчення і закріплення лексичного матеріалу майбутні офіцери назвали вправи на пошук українських еквівалентів слів у англомовних текстах та вправи на розшифрування абревіатур. Найменш мотивуючими до виконання було обрано вправи, у яких необхідно дати відповіді на запитання до тексту.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Написання навчально-методичного посібника для вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» у військовому закладі вищої освіти вимагає ретельного вивчення потреб майбутніх офіцерів для формування необхідних іншомовних комунікативних компетентностей у професійній сфері, а також вимог нормативних документів для досягнення необхідних результатів навчання.

Етапи підготовки посібника до видання включають аналіз потреб, планування, проектування, написання і апробації посібника, передбачають докладний вибір необхідних для вивчення тем, а також методів і принципів навчання за посібником, апробацію пробних вправ і уроків, внесення змін для удосконалення.

Обговорення і аналіз зворотнього зв'язку викладачів та курсантів експериментальних груп дозволяє авторам посібника відслідкувати позитивні та негативні аспекти вправ, виправити недоліки і внести пропозиції до змін у навчальних програмах дисципліни, щоб вони залишалися актуальними, ефективними та цікавими для майбутніх офіцерів, а, отже, мотивували до набуття необхідних комунікативних компетентностей.

Перспективи подальшого дослідження полягають у необхідності оцінювання та вдосконалення посібника не лише опираючись на зворотній зв'язок викладачів і курсантів експериментальних груп, але й з огляду на їх автентичність і точність, що сприятиме ефективному здобуттю необхідних компетентностей та підвищенню загальної якості викладання англійської мови професійного спрямування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гришкова Р. О. Формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей : монографія. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. 424 с.

2. Дорожня карта вдосконалення мовної підготовки у Збройних Силах України на 2021–2025 роки. URL: https://www.mil.gov.ua/content/education/doroznya_karta_2021.pdf

3. Єфімова О. М. Формування іншомовної комунікативної компетентності курсантів під час оволодіння фахом у вищих військових навчальних закладах. *Вісник НТУУ «КПІ».* Серія: Філологія. Педагогіка : збірник наукових праць. 2013. Вип. 1. С. 95–105.

4. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид. К., «Освіта України», «КНТ», 2008. 528 с.

5. Левко М., Совгар О., Бойченко В., Антонів І., Щерба О., Тичина І. Військова спеціалізована англійська (механізовані та танкові війська). Military Specialized English (Mechanized and Tank Troops): Навчально-методичний посібник. Львів: НАСВ, 2022. 220 с.

6. Проект Закону про застосування англійської мови в Україні. URL:https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42201

7. Угода про стандартизацію STANAG 6001. Рівні мовленнєвої компетенції. URL: https://nuou.org.ua/assets/documents/dodb_stanag_6001.pdf

8. Brown, K.L. (2003). From teacher-centered to learner centered curriculum: Improving learning in diverse classrooms. *Education, Issue 124 (1),* 2003, pp. 49–54.

9. Docking, R. Competency-based curricula-The big picture. *Prospect, Issue 9*(2), 1994. p. 16.

10. EF EPI EF English Proficiency Index A Ranking of 111 Countries and Regions by English Skills. URL: https://www.ef.com/assetscdn/WIBIwq6RdJvcD9bc8RMd/cefcom-epi-site/reports/2022/ef-epi-2022-english.pdf

11. Nation I.S.P. and Newton, Jonathan, Teaching ESL/EFL Listening and Speaking. Routledge, 2009, p. 31.

12. Nunan, D. Language Teaching Methodology: A Textbook for Teachers. New York: Prentice Hall. 1991.

13. Richards, J.C. (2004). Communicative Language Teaching Today. *Retrieved.* January 23, 2009. URL: http://www.professorjackrichards.com/pdfs/communicative-language-teaching-today-v2.pdf